

agenda tips

meer in de Doelen!

wo 8 apr 26
stadsorganist Adriaan Hoek
met het Nederlands Symfonisch Accordeon Orkest

za 25 apr 26
Aurora Orchestra
Stravinsky's Sacre

ontdek het
programma op
dedoelen.nl

Stay in touch!
See you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen
📷 📱 🌐 📺

tickets & info:
www.dedoelen.nl
+31 10 217 17 17
Schouwburgplein 50, Rotterdam

deDoelen vrienden genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het
realiseren van een bijzonder en innovatief programma!
Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie

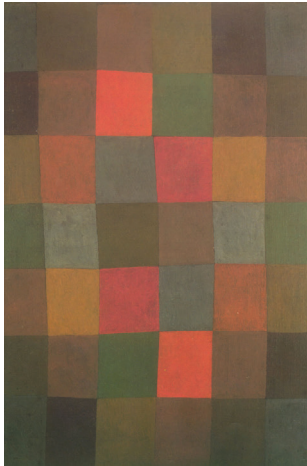

toelichting

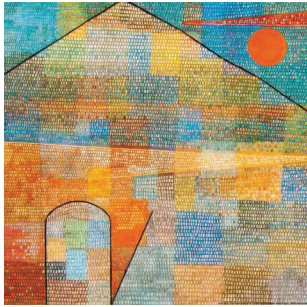
leven getuige van een veranderende muzikale mode waarbij het streng contrapunt werd afgezworen als te benauwend voor de ‘verlichtingsgeneratie’. Volgens musicoloog en Bachvorser Christoph Wolff verbergt het *Musicalisches Opfer* een muzikaal zelfportret: *...van een componist in zijn hoedanigheid als klavier-virtuoos en meester van de fuga, van een kapelmeester en kamermusicus, contrapuntkenner en geleerde op muziekgebied.*

Choral und Landschaft (1921)

New Harmony (1936)

Ad Parnassum (1932)

Volgens musicoloog en Bachvorser
**Christoph Wolff verbergt het
Musicalisches Opfer een muzikaal
zelfportret.**

Tekst: Johan Luijmes en
Peter Ouwerkerk
Redactie: Fien Duijnmayor

biografieën

Adriaan Hoek

Adriaan Hoek is stadsorganist van Rotterdam en een veelgevraagd concertorganist met een breed repertoire, van middeleeuwse tot heden-daagse muziek. Hij studeerde cum laude af aan het Rotterdams Conservatorium en voltooide zijn opleiding in Hamburg en Gent. Hoek won meerdere internationale orgelprijzen en is de vaste bespeler van onder meer het Flentrop-orgel in de Doelen.
www.adriaanhoek.nl

Marcel Wierckx en Johan Luijmes

Klee droomt Bach is gerealiseerd door audiovisueel componist Marcel Wierckx en musicus en beeldend kunstenaar Johan Luijmes, naar een idee van laatstgenoemde, en vindt plaats onder auspiciën

van Stichting OpenOor (Peter Ouwerkerk). Wierckx en Luijmes hebben beide hun sporen meer dan verdiend. Hun samenwerkingen sinds 2016 leverden spectaculaire voorstellingen op, zoals de performance *Le monde a l'envers*, met shakuhachi-speler Harrie Starreveld, waarbij orgel- en fluitmuziek werd gecombineerd met een zand-kunstwerk en projecties van door de computer gegenereerde beelden. Van 2019 tot 2022 werkten ze intensief samen bij de ontwikkeling en uitvoering van *Dromen als Messiaen*. In die jaren is deze voorstelling, ondanks een onderbreking vanwege corona, zeer succesvol 23 keer uitgevoerd in Nederland en Frankrijk.

Lars Gustafsson - De stilte van de wereld voor Bach Vert. J. Bernlef, 1988

Er moet een wereld bestaan hebben voor de Triosonate in D, een wereld voor de partita in A mineur, maar hoe zag die wereld eruit? Een Europa van grote lege vertrekken zonder weerklank, overal onwetende instrumenten waar Musikalisches Opfer en Das wohltemperierte Klavier nooit over een claviatuur waren gegaan. Eenzaam gelegen kerken waar de sopraanstem uit de Johannes Passion zich nimmer in hulpeloze liefde slingerde rond de mildere windingen van de fluit, weidse zachtmoedige landschappen waar alleen oude houthakkers met hun bijlen te horen zijn het gezonde geluid van sterke honden in de winter en – als een slingerklok – schaatsen klauwend in glansijs; zwaluwen zwermend in de zomerlucht schelp waar het kind aan luistert en nergens Bach, nergens Bach schaatsstilte van de wereld voor Bach.

concert info Klee droomt Bach

deDoelen

Adriaan Hoek

woensdag 10 december 2025
Grote Zaal | 20:15 uur

programma

wo 10 dec 25 | Grote Zaal, 20:15

Klee droomt Bach

Johann Sebastian Bach
(1685-1750)

Fantasie in c, BWV562/1
Fuga in c, BWV562/2, onvoltooid

Paul Klee (1879-1940)

Orgelklänge (1914)
Fuge in Rot (1921)

Expositie gedicht Gustavson

Musicalisches Opfer, BWV 1079
Ricerca a 3

Polyphonie (1932)

Hauptwege und Nebenwege
(1929)

Canon diversi super Thema
Regium

Architectur (1923)

Canon a 2, quaerendo invenietis

Choral und Landschaft (1921)

Canon a 4

Pastoral Rhythm (1927)

Canon a 2 cancrizans

Alter Klang (1925)

Canon a 2 in unisono

New Harmony (1936)

Canon a 2 per motum contrarium

Polyphon gefasstes Weis (1930)

Canon a 2 per augmentationem,

contrario motu

Canon a 2 per tonos

Kosmische Komposition

Canon perpetuus

Glas Facade (1940)

Fuga canonica in epidiapente

Im Bachschen Stil (1919)

Sonata sopr'il Soggetto Reale-

Largo

Ouverture (1922)

Allegro

Polyphone Architektur (1930)

Andante

Südliche Garten (1913)

Allegro

Zeichen in Gelb (1937)

Ricerca a 6

Ad Parnassum (1932)

uitvoerenden

Adriaan Hoek [orgel](#)
Marcel Wierckx [audiovisueel componist](#)
Johan Luijmes [concept](#)
Stichting OpenOor [productie en ontwikkelaar](#)
In samenwerking met Stichting Stadsmuziek

toelichting

Klee droomt Bach

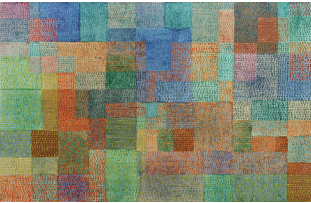
Vanavond belooft een kleurrijk concert te worden; een polyfone compositie van muziek, beeld en woord. De uitvoering van het *Musicalisches Opfer* van Johann Sebastian Bach (1685-1750) gaat vergezeld van live-gegenereerde beelden op basis van schilderijen van Paul Klee (1879-1940). Daarnaast klinkt een soundscape met fragmenten uit het gedicht *De stilte van de wereld voor Bach* van Lars Gustafsson (1936-2016).

Orgelklänge (1914)

Fuge in Rot (1921)

Polyphonie (1932)

opbouw
Klee droomt Bach is een concert waarin wordt aangesloten bij de eeuwen-oude zoektocht om muziek en beeldende kunst met elkaar te verbinden. Het orgel fungeert als hoofdrolspeler in het contrapunt tussen het meerstemmig beeld en de veelkleurige muziek. Adriaan Hoek voert op het orgel composities van Bach uit,

waaronder delen van het *Musicalisches Opfer* (BWV 1079), terwijl op het orgelfront in elkaar overlopende en veranderende projecties worden getoond met schilderijen van Klee. Om de verschillende onderdelen als één geheel te presenteren klinkt een soundscape op basis van het gedicht *De stilte van de wereld voor Bach* van Gustafsson.

De *Fantasie in c* (BWV 562) met als beeldouverture Klee's schilderij *Orgelklänge* vormt het begin, waarna de niet voltooide fuga na een stilte wordt gevolgd door een herneming van de *Fantasie*, die na een klankcumulatie overgaat in het gedicht van Gustafsson. In het verloop van de performance worden de muzikale, klinkende en beeldende lagen als in een weefsel afzonderlijk

Een Europa van grote lege vertrekken zonder weerklank, overal onwetende instrumenten waar Musicalisches Opfer en Das Wohltemperierte Klavier nooit over een claviatuur waren gegaan.
Gustafsson

muziek of beeldende kunst?

Was für Musik schon bis zum ablauf des achtzehnten Jahrhunderts getan ist, bleibt auf dem bildnerischen gebiet wenigstens beginn.
Paul Klee

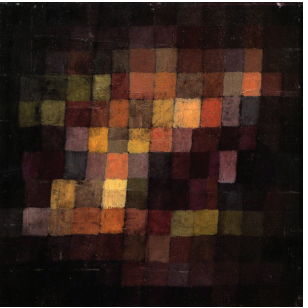

Hauptwege und Nebenwege (1929)

gepresenteerd en over elkaar gelegd. Bij de delen uit het *Musicalisches Opfer* worden enkele sleutelwerken van Klee getoond, waaronder zijn opus magnum *Ad Parnassum*. Bij de muzikale en beeldende klim naar die Parnassus klinkt in de soundscape de beschrijving van de wereld die bestaan moet hebben vóór Bach:

Wat betreft de muziek zag hij geen heil in de ontwikkelingen na de achttiende eeuw.

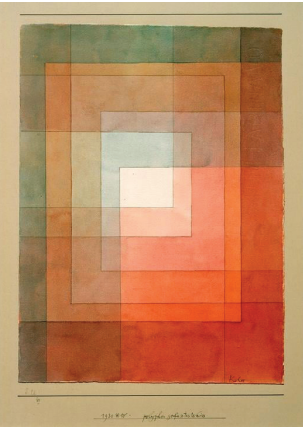
Klee was, anders dan zijn invloedrijke schilderende tijdgenoten Franz Marc en Wassily Kandinsky, niet gecharmeerd van de ideeën van moderne componisten als Arnold Schönberg.

Alter Klang (1925)

Klee zal in zijn theorievorming aanhaken bij de principes van het contrapunt. Het mag dan geen verrassing zijn dat zijn werken titels dragen als *Rote Fuge*, *Polyfone Strömungen*, *Alter Klang* en *Pastorale (Rhythmen)*. Het ideaal van Klee was een schilderij met een 'absolute' inhoud, dat volgens rationele principes is vormgegeven, maar waarin het menselijke niet ontbreekt. Wanneer dat schilderij geschilderd zou kunnen worden was er voor Klee sprake van de zogenaamde *Höhere Polyfonie*. Bij Klee wordt, in het streven daarnaar, een schilderij ritmisch

geordend in kleurvlakken met verschillende transparante lagen en is het resultaat een polyfone compositie waarin het contrapunt de gelijktijdigheid verbeeldt. Klee was er overigens met Goethe, maar in tegenstelling tot Kandinsky en Mondriaan, van overtuigd dat kleuren en muziek niet direct met elkaar vergeleken kunnen worden, maar dat het twee rivieren zijn die van dezelfde berg stromen. Het

Polyphon gefastes weis (1930)

formuleren van parallellen tussen deze twee stromen was voor Klee alleen zinvol als ze hem hielpen die berg (de Parnassus?) naar het 'hogere' te beklimmen.

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Met het noteren van zijn improvisaties op een door Frederik de Grote gegeven thema demonstreerde Johann Sebastian Bach in 1747 nog één keer zijn kunnen. Bach was aan het eind van zijn